

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: esütőrtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
aldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. száma, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Politika és jó közigazgatás.

A közigazgatásnak tanulmányokban, egyetemi tanszéken és a közfelfogás helyes kialakulásában egyaránt megvitatott célja: a közjólét előmozdítása, a közboldogulás lehetővé tétele.

A politika pedig az állam-élet gyakorlati irányítását jelenti.

És bár végcélja ugy a politikának, mint a közigazgatásnak azonos, t. i. az államot alkotó egyesek boldogulása, mégis utjaik — ha helyesek és tisztességesek — nagy, óriási kerülőkkel haladnak a végcél, a közboldogulás felé.

Látszólag a politika és a közigazgatás összeegyeztethető ügykörök. Felületes vizsgálat mellett úgy tetszik, mintha a közigazgatás faktorainak okvetlenül egyik nobiles munkakörét a politika tenné ki. Kétségtelen, hogy a politika a *maga nemesebb értelmében, de csakis ebben*, tartozéka a közigazgatásnak és jelenti a közboldogulásnak jövőbe nyúló tervét a köz érdekében.

Csak hogy m. a közigazgatás és a szó nemesebb értelmében vett, helyesebben közigazgatási politika olyan messze van a közigazgatástól, hogy újabb emberöltőnek tisztességesebb jellembeli fejlődése tudná csak megrövidíteni a horribilis távolságot.

E helyeti hozzánőtt, mert lelketlenül hozzá erőszakolták a közigazgatáshoz az alacsony, a pizkos pártpolitikát. A közigazgatás ma elválaszthatatlan a politikai ügynökösködéstől, mely szavazók hajhászásából, megvásárlásából, érdemtelenség megjutalmazásából és a nem hajlók megbosszulásából áll.

Közigazgatásunknak a viszonyokhoz képest retrográd fejlődése mindenél elevenebben tanuskodik arról, hogy a jó közigazgatással a politikai ügynökösködés összeférhetetlen, hogy ez annak ártalmára van.

Ez állításnak bizonyításul szolgáljon a következő tapasztalaton alapuló tény.

Köztudomásu dolog, hogy a közigazgatási tisztviselők — elkezdve a megyei tisztviselőktől a községi jegyzőig — az országos képviselő- és más választásoknál, mintegy kötelességszerűen felhasználtatnak a korteskedésre. Hol eredményes, hol kudarcos korteskedést visznek véghez. A korteskedésnek, a politikai exponáltságnak aztán természetes folyománya — néha a tényleges elismerés de, — legtöbbször az, hogy a korteskedő tisztviselő hibái nem vétetnek észre, kötelességmulasztásai expiáltatnak. Nem egyszer a megindított fegyelmi eljárás a korteskedésben elért eredményekbe fullad bele?

Ennek aztán mi a következménye?

Az, hogy a korteskedni jól tudó tisztviselő ebbeli képességében biztosítékát látja az esetleges hivatali hanyagsá-

gát megtorló büntetések kikerülésének. Az ilyen tisztviselőnek elve az: mindenek fölött jól korteskedni és csak a szemnek, a látszatnak dolgozni. Az természetes, hogy a közigazgatásnak ilyen könnyű felfogása határozott kárára van a köznek és kárára lehet magának a tisztviselőnek. Mert egy nem sikerült politikai szereplés, esetleg nyakát szegi hivataloskodásának.

A másik következmény pedig az lehet, hogy a tisztviselőt — az ember gyarló anyag lévén — egyenesen csábítja hivatásának könnyelmű felfogására. A nehezebb és lelkiismeretesebb munkát kerüli, hivatásának magaslatára emelkedni nem igyekszik, hanem csak a felszínen maradni törekszik. Miért? Azért, mert tudja, hogy a legveszedelmesebb csávából is ki tudja rántani egy kortes-hadjárat eredményessége.

Ha az ország területét a közigazgatási tisztviselőknek politikai (kortes) tevékenysége szerint ábrázolni tudnók, azt láthatnók, hogy a hol leginkább felhasználtatnak a tisztviselők kortes célokra, ott legrosszabb, legbizonytalanabb a közigazgatás. Viszont a hol a közigazgatás mintaszerű ügy alkotásiában, mint mindennapi működésében, ott igen kevésbé, vagy egyáltalán nem terheli a közigazgatási tisztviselőket politikai sáfarkodással.

Fel lehetne sorolni megyénként azokat a területeket, melyeknek közigazgatása a legelmaradottabb az olyan megyék területével szemben, hol a közigazgatási tisztviselők nem politikai felhajtói egy-egy embervásárnak.

Például vannak megyék (itt a politikai szolgálat bőven is burjánzik), hol a községi számadások még ma is 8—10 évet összefoglaló időszakra, ugynevezett sommás módon terjesztetnek törvényhatósági jóváhagyás alá. E fölött a megye urai meg sem botránkoznak. De bezzeg egy kortes szolgálatban függetlenebb vármegye tisztviselői, ezt az eljárást „ázsiai“-nak bélyegzik.

Nem akar e cikk sem az egyik, sem a másik politikai pártnak harangozni. Hiszen a közigazgatásra magára egyformán rossz, ha akár a szabadelvű, akár a függetlenségi kormánypárt politikai (kortes) céljaira használtatik fel a megye, a járás, a község tisztviselője.

Nincs is más célja e cikknek, minl az, hogy rámutasson a közigazgatási tisztviselők kortes szolgálatra való felhasználásának elharapózott rossz szokására. E rámutatást pedig a közigazgatás érdekében valónak tartom.

Nem is lesz, mert nem lehet, addig jó közigazgatás, a míg a közigazgatási tisztviselőknek politikai (kortes) szolgálata törvényeink ellenére is, mint kötelesség megköveteltetik tőlük.

A politika és a jó közigazgatás összeférhetetlenek. A mint a tűz és víz ellentétes elemi erők; a mint a

jóság és gonoszság ellentétes irányu fogalmak: éppen úgy a politika és a jó közigazgatás olyan két dudás, melyek együtt nem férnek, mert természet szerint nem férhetnek meg a közboldogulás csárdájában. N É M Ó

Közigazgatási ülés.

Az új főispán bemutatkozása.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága e havi rendes ülését január 9-én (esütőrtökön) délelőtti tartotta meg a vár-
gyeház I. emeleti kistermében.

Az ülésen Ugron János főispán elnökölt és megnyitó beszédében programot adott. Mindenek előtt üdvözölte a bizottság tagjait és támogatásukat kérte. Hangsúlyozta, hogy a közigazgatás terén pártra és felekezetre nem tekintve, igazságosan fog eljárni. Békét hozott és nem harcot. A vármegyének minden téren szellemi és anyagi érdekeit kívánja előmozdítani.

Az elnöki megnyitó elhangzása után, Ugron Ákos földbirtokos, volt főispán, a 48-as függetlenségi Kossuth-párt illusztris tagja emelkedett szólásra.

Kijelentette, hogy ellenzéki álláspontjánál fogva, faksiózus vagy személyeskedő ellenzékét a főispánnal szemben nem fog képezni, mert azt hiszi, hogy Ugron János tapasztalt, kiforrott vezetése, irányítása mellett, a közigazgatás gyors, igazságos lesz és ezáltal a székelységet anyagilag és szellemileg felemelhetjük elmaradottságából.

Erre azért is szükség van, hogy ama nagy küzdelmeket, amelyek előttünk állanak, minél jobban megküzdhezzük. Mivel az idő kereke oly gyorsan halad, hogy ha elég erősek nem leszünk, a nagyhatalmak felettünk is igen könnyen napirendre térnek. Mert figyeljük csak meg a mi szomszéd szövetségünket: Románia lapjait és gyűlésezeit; Magyarországot a Tiszáig maguknak követelik.

Mindezeknél fogva a vármegye közigazgatási ügyeiben, iparkodni fog a főispánnal egyetértve közreműködni.

Ezután a tárgysorozaton volt ügyeket elintézték, az egyes havi jelentéseket tudomásul vették és az albizottságokat megalakították.

Az ország ébredése.

Mindenfelől olyan hírek érkeznek, hogy recseg-ropog a munkapárt épülete és nincs messze az az idő, a mikor összedől. A munkapártot legértékesebb, legőnézetesebb tagjai hagyták ott. A kilépések sora még koránt sincs befejezve. A közel jövőben még a kilépések sorozata várható.

Ma, a mikor ébredszik a közvélemény mind jobban világossá válik, hogy a kormánynak csak virtuális többsége van. Többsége van a pártban, de nincs meg az országban. Mindenféle törvénytelenséggel, erőszakoskodással lehetett ezt a többséget egyszer összeverbuválni; „de egyszer volt csak Budán kuttyavásár“. Akármilyen szépen szól-

jon a toborzó, a verbunkos dala, Tisza István többször nem fog többséget látni a háta mögött.

Mig a választójog mögött kezdetben csak a függetlenségi és 48-as párt és a munkásság sorakozott, ma már az ellenzéken kívül ott áll a kispolgárság, a középosztály is.

Az adótörvényeknek köszönhetjük ezt.

A kormány rémülten látja, hogy eddigi leghívebb voksa az ellenzékhez pártoltak. Az adómozgalom sokkal nagyobb hullámokat vert, mint azt eleinte remélni lehetett és nagyon közel fekszik az a feltevés, hogy a kormánynak nem is volt olyan kellemetlen a választójogi javaslat hirtelen kipattanása, mint azt mutatta, sőt nem lehetetlen, hogy éppen a kormány pattantotta ki ravaszkodásával idő előtt a tervezet, hogy elterelje a figyelmet az adótörvények elleni mozgalomról.

A városokra alapíthatott leginkább a kormány; ez tele van hivatalok elemmel, nagytőkésekkel, no meg stréberekkel, a kormánnytól függő kereskedőkkel és iparosokkal. Ezeket sikerült az adótörvényekkel maga ellen lázítani. Sorra nyilatkoznak a nagy városok és maga Arad, Tisza István kerülete is a pápája ellen nyilatkozik. Mindenfelé az ellenzék erősödéséről érkeznek a hírek.

Egyik legimpozánsabb mozzanat volt a kolozsvári függetlenségi párt fényes győzelme a törvényhatósági választásoknál, mely természetesen Erdély álláspontját tükrözi vissza. A kilépett munkapárti képviselőket mindenfelé ünneplik, a megkísérlett bizalmatlansági nyilatkozatok kudarcot vallanak és visszafelé sütnék el.

Hogy mennyire felébredt a közvélemény, azt legjobban az esküdtbírói ítéletek bizonyítják. Kovács Gyulát egyhangulag mentették fel. A kormány ellen izgató ujságírókat felmentették. Ezzel azt mondotta ki az esküdtbíró, hogy ezen kormány: Tisza-Lukács ellen a legélesebb, a leglázítóbb kritika is jogosult. De, hogy mennyire tisztában van maga a kormány is általános népszerűtlenségével, a legeklátásabban bizonyítja az, hogy a január 8-ra és 15-re kitűzött izgatási perekben a vádat az ügyészség az igazságügyminiszter utasítására elejtette. Miért? Mert biztosok voltak, hogy e miatt a kormány miatt egy ujságíró sem fognak izgatás miatt elítélni, erre a független esküdtbíró, nem kapható.

Az az út, a melyet Justh Gyula kijelölt, tehát helyesnek bizonyult. Az országot sikerült felébreszteni közönyéből. Előre a megkezdett úton! Minden gyülekezést, testületet, egyesületet fel kell használni arra, hogy az ország közvéleményét felvilágosítsa még jobban. Ennek az agitációs munkának haszna meg lesz. Eredménye nem lehet más, mint a munkapárt bukása.

Dr. Bognár Oszkár

Miért haladt a szász és miért nem a székely?

Mindenki tudja, hogy az ötvenes-hatvanas évek abszolutizmusa alatt minő kiváltságos és tenyéren dédelgetett nép volt a szász. Minden közintézmény náluk honosított meg; minden kormány-támogatás rájuk pazaroltatott, sőt az alkotmányos-éra beállta után is majdnem harminc esztendőig minden maradandóbb értékű felsőbb támogatás első sorban a szászok lakta földet bódogította. Kiforratlan és tájékozatlan politikai érdekek legyőzgetése kívánta és diktálta ezt így.

E közben egy félszázad telt el, mialatt a szász föld és nép a haladás minden eszközét majdnem kizárólag élvezte. És ez az a félszázad, mely alatt a béketűrő és mindig hűséges Székelyföld elmaradt, mert el kel-

lett maradnia. Ha tehát a Székelyföld és nép kultúrája elmaradt a szász mellett, annak nem a népjellem hátrányosabb volta az oka. A legelső állami vasúti hálózat a szászvidéket bejárta már akkor, mikor harminc esztendő múlva az udvarhelyiek és háromszékiek saját költségükön építettek vicinálisokat s kevésbe mult, hogy mi is Csikban ilyet építeni kénytelenek nem voltunk.

Ha tehát van igaz abban, hogy elmaradtunk, az ok is igaz, a mely miatt el kellett maradnunk.

T. Nagy Imre.

A népsegítés munkája.

A földmivelésügyi miniszterium kedvezményesei között bizonyára jelentékeny népszerűsége tarthat számot a népsegítő akció, amelyet Darányi miniszter kezdeményezett s amelyet utódai, de különösen a jelenlegi földmivelésügyi miniszter, gróf Serényi Béla jelentékenyen fokozottabb mértékben folytat. Szinte csodálatos, hogy olyan hosszú ideig tudtuk tűrni a határszéli földmivelő népgyöngyülését, pusztulását. Maga a józar ész diktálja azt, hogy első sorban ott kell a leg-erősebbnek lennünk, ahol legközelebb az ellenség, ahol legnagyobb a kísértés. Ha a határszéleken nincs gazdaságilag erős, a magyar állameszme iránt hűséges, a hazához szívvél-lélekkel vonzó lakosság, akkor bizony vajmi nehéz megvédeni a hazát. Tenni kellett tehát valamit, hogy a régi állapoton változtassunk s bizony a legszerencsésebbhezű államférfiúnak kell tartania mindenkinek azt, akinek a pillantása rávetődött, a szegényedő határszéli népre s a hönök alá nyul, hogy kiragadják őket elhagyatottságukból s egyenrangúvá tegye gazdaságilag az ország többi lakóival.

A népsegítő akciók vezetésével megbízott, immár három miniszteri kirendeltség munkásságát nagyjából ismerheti mindenki. Tudjuk jól, hogy ezen kirendeltségek jó karba igyekeznek helyezni az elhanyagolt szántóföldeket, legelőket, kiváló minőségű tenyészállatokat kiosztásával javítanak az állattenyésztésen, szövetkezetek szervezésével kiszabadítják a népet az áru- és pénzüzsora karmaiból, gazdakörök alakításával fejlesztik a társadalmi életet, egyszerűen ezek a kirendeltségek azt a munkát végzik, amit a gyakorlat helyesnek ígért be a földmivelő néptársadalmi és gazdasági megerősödése érdekében. Nem feledkeznek meg a gazdasági kultúra fejlesztéséről sem. A dolgozni kívánóknak szereznek munka alkalmakat, különböző tanfolyamok rendezésével megtanítják új foglalkozási ágakra. Ahol szükség van rá, vízvezetékrendezést rendez be egyik-másik kirendeltség, vagy kutakat furat, hogy ember, állat ellásson jó ivóvízzel. Ha véletlenül egyik-másik vidéken a terményinség ütné fel a fejét, a kirendeltségek hamarosan ott teremnek a maguk segítő munkájukkal. Száz és száz-kezü apparatus tehát a földmivelésügyi miniszternek valamennyi népsegítő kirendeltsége. Egyik-másik oly dicséretre méltóan vegzi el feladatát, hogy még a gazdaságilag erősebb vidékek lakói is irigykedve sóhajtanak fel: vajha nekünk is volna ilyen kirendeltségünk, vajha miránk is kiterjesztenék a népsegítő akciót!

Ez az óhajítás kezd hamarosan valóra válni. A földmivelésügyi tárca idei költségvetése kedves meglepetésül jelenti, hogy Serényi miniszter három új kirendeltség felállítását vette tervbe és nemcsak hogy tervbe vette, de a kirendeltségek létesítése máris befejezett dolog, amennyiben azok vezetőit és tisztviselőit a miniszter már is kinevezte. A három új kirendeltség székhelye: Kolozsvár, Temesvár és Nagyvárad lesz. A kolozsvári kirendeltség a marosvásárhelyiek ketté osztásából fog állani. A marosvásárhelyi

megmarad speciális székelyföldi kirendeltségnek, míg a kolozsvári Erdély többi vármegyéinek népét veszi gondozás alá. A temesvári kirendeltség hatáskörébe fog tartozni a Temes- és Krassószörény megyékben meginduló népsegítő akció, míg a nagyváradiéhoz a Bihar-, Arad- és Szilágyvármegyék népsegítő munkája. A felvidéki akció keretében ez év folyamán Barsvármegyét is belevonják.

Ez a hézagos ismertetés maga is eléggé megmutatja, hogy a földmivelő nép talpra állításának a munkája ez év folyamán mily arányokban fog bővülni. Az a fő dolog most már, hogy a felállítandó új kirendeltségek vezetése is szociális érzéktől áthatott, a népügyes-bajos dolga iránt érzékkel bíró férfiak kezébe kerüljön. Ugyannyint értesülve, hogy a földmivelésügyi miniszter e tekintetben is igen szerencsésen választott s így semmiféle sem állja az útját annak, hogy mihamarabb erőteljesen és céltudatosan induljon meg az ország újabb határrészein a földmivelő néptalpraállításának sok eredménnyel kecsegtető munkája.

Hát vajjon a nyomorgó, az osztrák ipar silány termékeivel agyonnyomott kisipar felkarolása, mikor következik? Erről is szeretnénk immár értesülést kapni a kereskedelemügyi minisztériumtól addig, amíg nem késő.

Székely vasutat a székelységnek!

Ha társadalmunk nem lankad a bár sokszor sikertelen követeléseknek ébrentartásában, azoknak állandó hangsúlyozásában, úgy meg kell lennie előbb utóbb az Apahidától kiinduló, a Mezőséget és a Székelyföldet Marosvásárhelyen és Székelyudvarhelyen átszelő és a Feketetenger konstancai kikötőjébe vezető transversális fővonalnak, mely már félszázados nemzeti érdekű követelés s mely hazánk fővárosának és az egész hazai kereskedelemnek, iparnak épen olyan elsőrendű érdeke, mint magának az erdélyrészi magyarságnak.

Deák Lajos

E NAP

Szerda, január

Ujév

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem között áll a magyar nemzet. Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, függetlenségi, bátor szavú ujság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által viszsza szerezhetjük elköszont jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

— Ösztöndíj-pályázat a főreáliskolánál.

Közzétételik a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1912. évi 166193. számú rendelete folytán. — A székelyudvarhelyi m. kir. áll. főreáliskolához kötött néhai „Kézdisárfalvi Helyi Endrének, született Berzenczey Vilma alapítványa” címen alapított 120 koronás ösztöndíj, a folyó 1912–13. iskolai év kezdetétől üresedésben lévén, erre ezennel pályázat hirdettetik. A kérvények 1913. évi január 15-ig, a főreáliskola Igazgatóságához küldendőek be, mely az ösztöndíjat a tanári kar meghallgatásával adományozza.

HIREK.

— **Kossuth Ferenc** állapotában az örvendetes javulás folyton tart. E héten Lajos Tivadar öccse is már visszautazott.

— **Általános sztrájk**, súlyos veszedelem fenyegeti hazánk gazdasági életét. A munkásság százazrei általános sztrájkra készülődik Tisza — Lukács választói szörnyiszűlőttével szemben. A kormány az oka, reá fog szállni ebből kifolyólag is az ország átka.

— **Székelyhidy Viktor** gazdasági felügyelő rheumatikus bántalmakkal ágyban fekvő beteg. Ez akadályozta meg abban is, hogy az e hó 9-én tartott közigazgatási bizottsági ülésen első jelentését megtehesse. A kiváló szakember mielőbbi felgyógyulását őszintén kívánjuk.

— **Az első fillérestély**, A polgári önképző és segélyző egyesület az évben első fillérestélyét kedden, e hó 14-én fogja megtartani. Az estélyt Vass Mariska és Sepsi Irma rendezik. Nagy érdekessége lesz az estélynek Szabó Dezső főreáliskolai tanár szabad előadása. Kovács Erzsike énekel, Szánthó Dénes szaval, Walther Lenke és Székely Jenő dialogol, Gáspár Tivadar melodramát és Benedek Elek monologot adnak elő. Az első fillérestély műsora tehát kiválóan érdekes és változatos lesz.

— **A balkáni háború** még mindig bizonytalan ponton áll. Törökország nem adja föl Drinápolyt, Oroszország pedig áprilisig föntartja készenlétét. Rémes mészárlásokat vittek végbe az utóbbi időben a bolgárok, görögök és szerbek a védtelen albánok ellen. Több ezer ferfit és asszonyt meggyilkoltak a legválogatottabb kegyetlenséggel s még a csecsemőket sem kímélték. A görögök minden foglyot megcsonkítottak. Egész falvak lakóit rabláncra fűzték. A legtöbb embert elevenen temettek el.

— **A népnevelési egyesület** folyó hó 7-én tartotta meg rendes választmányi ülését. Megállapították a közgyűlés helyét, idejét és tárgysorozatát, majd tudomásul vették Gál Imre titkárnak az egyesület ügymenetéről tett bejelentéseit az ismeretterjesztő előadások díjazására, az Udvarhelyi Népnevelés 1913. évi szubvenciójának fentartására és az Uraia előadások költségeinek kiutalására vonatkozólag.

— **Műkedvelői előadás Korondon**. A korondi műkedvelő ifjúság tegnap este a szövetkezet nagytermében színelőadással egybekötött táncmulatságot rendezett. Előadták a „Rakócziert” c. történelmi színjátékot: Katona Ferenc, Simó Dénes, Tófalvi Márton István Lajos, Imre Domokos, Balázs Mihály, Fabián János, Fabián K. Márton, Tófalvi Anna, Katona János, Fabián Lajos, Simó Gergely, István Lajos, Varga Ferenc, Szász Lajos, Fabián Márton. A derék tanítók, kik az ifjúságot a nemesebb szórakoztatással általában lekötik, önmagukhoz kapcsolják, valóban elismerésre méltó feladatot teljesítenek és népnevelői hivatásukat fényesen teljesítik.

— **A szabad lyceum** múlt vasárnapi előadását Kulcsár Ferenc tanár tartotta meg nagy számú hallgatóság előtt. Előadásának tárgya az emberi szervezet küzdelme a mikroorganizmusokkal, mely tételt az előadó igen ügyesen boncolgatta. A bizottság nevében Gál Imre biz. jegyző mondott szíves köszönetet az előadó tanárnak szépen sikerült előadásáért. Ma a szokásos helyen és időben Tyra Lajos tanár fog előadást tartani.

— **Pisztrángköltőház**. Csikszereedán a földmivesiskola havasaljai gazdaságában pisztrángköltőház épült. A költőház harmincezer szivárványos pisztrángikra kiköltésére alkalmas. A költőházat a znióvárjai pisztrángos gazdaságból fogják a tavasszal kihelyezni.

— **Az elemi iskolák megnyílnak**. A tömegesen fellépett ragályos betegségek miatt, az elemi iskolák december közepén bezárattak. Mint értesülünk — a járvány megszűnt s így az egészségügyi bizottság javaslata alapján, hétfőn (e hó 13-án) az iskolák megnyílnak. A számárhurut az óvodás és kisebb gyermekek körében még egyre tart, s azért az óvodák most még nem nyílnak meg.

— **Az egyhuzamban való tanítás**. A közoktatásügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint az egyhuzamban való tanítás elbírálásánál az elemi iskolai növendékek érdekeit szolgáló pedagógiai és egészségi szempontok lehetnek irányadók. Az egyhuzamban való tanításra az állami iskolák részére az engedély megadását minden egyes esetben a miniszter magának tartotta fenn s az egyhuzamban való tanítás szükséges voltaért minden egyes esetben a kir. tanfelügyelő lesz köteles a felelősséget vállalni. A jövőre vonatkozólag szigorúan elrendeli, hogy az olyan állami iskoláknál, ahol egyhuzamban való tanítás indokolt, az engedély megadása iránti kérvények évről-évre már minden előző tanév március havának végéig a miniszterhez felterjesztendők. A később érkezett kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

— **Tejeskannák fertőtlenítése**. A ragadós állatbetegségek, főleg a ragadós szájszélbőrfajás szélhurcolásának megakadályozása céljából s közegészségi érdekeknél fogva is, a földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy a tejszállításhoz használt edényeket (kannákat) használatba vétel előtt a tejtermelő, kiürítés után, illetőleg visszaküldés előtt pedig a tejkereskedők és mindazok az egyének, akik üres tejeskannákat (edényeket) szállítanak, bő vízóblítással belül és kívül gondosan megtisztítsák és azoknak állandó tisztántartására kiváló gondot fordítsanak. E teendőik elmulasztását kihágásnak minősítette, mely kihágás 200 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

— **Népnevelési közgyűlés**. Udvarhelyvármegye Népnevelési Egyesülete folyó évi január hó 21-én (kedden) d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyt, a vármegyeház kistermében tartja meg évi rendes közgyűlést. Tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Az 1912. évi számadások előterjesztése s a pénztárvizsgáló bizottság jelentése. 4. Az 1913. évi költségvetés megállapítása. 5. Főtitkári, titkári és jegyzői tisztség betöltése. 6. Indítványok. (Az alapszab. 14. § a értelmében csak azon indítványok tárgyalhatók, amelyek közgyűlés előtt 2 nappal az elnökséghez írásban beadtak.) Közgyűlés előtt d. e. 9 órától kezdődőleg a vármegyeház kistermében választmányi ülés tartatik. Azon tanítók és tanítónőknek, kik a gyűlésen részt vesznek, a kir. tanfelügyelő e napra szabadságot engedélyezett.

— **Uj kivándorlási társaság**. A kivándorlási tanács legutóbbi ülésében elhatározta hogy javasolni fogja a kormánynak, hogy az Austro-Amerikana osztrák tengerhajózási társaságnak kivándorlók szállítására engedélyt adjon. Ez természetesen annyit jelent, hogy a nevezett társasága koncessziót már meg is kapta. Ma már az ügynökök egész raja foglalkozik az Amerikába szóló hajójegyek eladásával. Számukat most az Austro-Amerikana ügynökei jelentékenyen szaporítani fogja. Nem tudjuk megérteni, hogy miért volt arra szükség, hogy a kivándorlást evvel az új koncesszióval még inkább elősegítsék. Vagy nem elég ember vándorolt még ki ebből az országból, ahol ma már nagy munkahiány mutatkozik?

— **Football-bajnokság Székelyudvarhelyt**. A székelyudvarhelyi közép- és szakiskolák, tehát a főreáliskola, főgimnázium, kollégium és az agyagipari szakiskola részvételével, a tavasszal labdarugó bajnokság lesz Székelyudvarhelyt. A sport és speciál a labdarugó-sport kedveltsége nagy sikerre

enged következtetést, mely főleg a reálnak és a gimnáziumnak, mint ezen ügy kezdeményezőinek fog diszere válni. A bajnokságra való elkészületek most folynak s a versennyel együttjáró bírói vizsgák ma, vasárnap fognak megkezdődni. A bajnokságban azonban nemcsak diák-csapatok vehetnek részt, sőt — mint értesülünk — az intézőség igen szívesen venné, ha nevezések az intelligens városi publikum köréből is érkezének. A bajnokságra vonatkozó esetleges nevezéseket és bírói vizsgára való jelentkezéseket az intéző bizottság szerkesztőségünk útján is fölvesz.

— **Tánciskola Székelykeresztúron**. Simkovits József okleveles táncitanító, kit városunkban is előnyösen ismer és elismeri közönségünk, Székelykeresztúrtól, a Koronaszálló tánctermében tegnap (szombaton) tánciskolai tanfolyamot nyitott. A bairatások még tartanak Bihari Mór divatkereskedésében.

— **Az adóösszeíró bizottságok működésének felfüggesztése**. A pénzügyminiszter valamennyi pénzügyigazgatósághoz, a székesfővárosit kivéve, rendeletet küldött, amelyben a tőkekamat és járadékadó alá tartozó jövedelmekről szóló vallomások bekívánására vonatkozó előbbi rendeletét további intézkedésig felfüggeszti. Ezzel egyidejűleg a pénzügyminiszter a jövedelmekről szóló 1909 évi X. t.-e. 32. §-ában említett adóösszeíró bizottságok működésének megkezdését a további rendelkezésig szintén függőben tartani rendelte.

— **Emelik a petroleum árát**. A magyar és osztrák finomítók e héten a petroleum árát ismét felemelték, hogy ma bázis Budapest 34. úgy ma bázis —, Oderberg pedig 32.50 K a jegyzés. Az ár-emelést azzal indokolják, hogy a nyersolaj ára, amely aháborus hírek hatása alatt 6.60 K-ra hanyatlott, a külpolitika békésebb képe és az érték tőzsdék barátságosabb hangulatának hatása alatt három nap alatti 80 fillérrel emelkedett és ma már megint 7.45 K-n áll.

— **Kétszáz éves magyar birtok**. Jól esik olvasni abban a szakadatlan csere-bérében, a mit nálunk a birtokok, szerte az országban folytatnak, hogy mégis van egy famíliá hazánkban, mely ősi birtokát hosszú hét évszázadon át megtartotta. A Butkay-Wiczmándy család ez, mely 1222. év előtt már birta butkai birtokát és azt ma is bírja. Talán egész Európában egyedül áll ez az időtartam. Poroszországban ugyan állítják egy családról, hogy évszázadok óta bírja jószágát, de ezek maguk is csak ötszáz évet mondanak, a mi alatt a jószág gazdát nem cserélt.

Royal-mozgósínház.

Vasárnap, január 12-én a polgári önképzőkör nagytermében, változatos műsorral bemutatásra kerül:

Indiában (természeti látványosság), Nyabácsi végrendelete (humoros), Csodálatos tükrök (színes), A rab szökése (humoros), *Alarcos szerelem*, társadalmi színmű 3 felvonásban. Irta: Honoré de Balzac Roselis Elinor szerepét játza: Henny Porten kisasszony. Ez a világ-szenzációs, irodalmi értékű mozgókép, a legujabb meglepetés.

Helyárak: Számozott hely 1 K, I. h. 70 f, II. h. 50 f, III. h. 30 f, gyermekek 10 éven alól 50—20 f. Kezdeté pont fél négy órakor és este 8 órakor. A n. é. közönség pártfogását kéri

Tordon János,
tulajdonos.

Szerkesztő üzenetek.

Veder Emus. Megkaptuk es jövőre besorozzuk, sőt másszora is szívesen látjuk, de tudnunk kell nekünk, hogy kihez van szerencsénk? Kérjük tehát, egész bizalommal közölje velünk kiletét, mert a titoktartás, nálunk különben is becsületbeli dolog.

Kiadó lakás.

Székelyudvarhelyt, Vár-utca 9. sz. alatt három szoba és konyha április 24 től kezdődőleg kiadó.

Eladó beltelek.

Székelyudvarhelyt, Bálint-utca 22. sz. alatt két szoba, kamra, szin és kerttel stb. bíró épületes beltelek eladó. Vár-utca 24. sz. alatt több szobából álló lakás kiadó. Értekezni lehet özv. Gircsis Józsefnél Vár-utca 24. sz. alatt.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bormagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Üzlet eladás.

Kézdivásárhelyen egy jó forgalmu vas és fűszer kereskedés, melynek körülbelül 40,000 K értékű áru készlete van, eladó. Eladási ügyben értekezni lehet Dr. Jancsó Béla ügyvéddel Kézdivásárhelyen.

Vendéglői, kávéházi és szállodai berendezés eladása.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 8—10. sz. alatt, Mátéffy Lidia vendéglői, kávéházi és szállodai berendezését 1913. január hó 15-ikétől kezdődőleg szabad kézből egy tömegben vagy részletenként is eladja.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

Alsóesernáton község Nyiresvápa nevű erdő részében 9 hold területű tölgyerdő eladó. Faállománya: I. vastagsági osztály 14—20 cm.-ig 788 drb 93 köbméter mufa. II. vastagsági osztály 22—28 cm.-ig 578 drb 214 köbméter mufa. III. vastagsági osztály 30—56 cm.-ig 332 drb 214 köbméter mufa, fiatalos 323 drb.

Összesen 2021 drb, 551 köbméter mufa és 94 köbméter tűzifa. Talajérték holdankint 50 K.

Becsérték szakértőnek 1907. évi becslése szerint 14.467 K.

Kikiáltási ár 8000 K.

Írásbeli ajánlatok alólirotthoz január hó 31. d. e. 10 óráig nyújtandók be.

Bánatpénzül 10 százalék csatolandó.

Kézdivásárhely. Megbízásból: JANCÓS GYULA kereskedő.

Eladó épületes beltelek.

Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 19—21. sz. alatt levő épületes beltelek örök áron eladó. Bővebb értesülés ugyanott nyerhető.

Eladó vagy kiadó belsőség.

Székelyudvarhelyt, Solymossy-utca 27 sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól. — Bővebb felvilágosítást nyújt szíveségből a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Kossuth-utca 31. sz.

Földbirtokot, házat, erdőt vesz. elad és saját költségén párcelláz

Kovács Elek ingatlan forgalmi irodája Marosvásárhelyt,

Apaffy Mihály utca 2. szám.

Ugyanott több kisebb-nagyobb birtok eladó.

Azonnal kiadó egy 75 holdas, egy 300 holdas, egy 400 holdas birtok *mezőgazdasági szeszgyárral*, egy 700 és 1600 holdas földbirtok.

Pénzt, bármely összegben, betáblázásra legelőnyösebben elhelyez, kölcsönügyleteket, biztosításokat *gyorsan lebonyolít.*

Hirdetés

az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESSZEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Eternit pala a jelenkor legtekélyesebb tetőfedő anyaga.

Eternit pala működő rendkívül szilárd, ruganyos, csekély súlyú, fagymentes, tűzbiztos és vihartálló.

Eternit pala évek óta használatban van mint tetőfedő anyag mindenütt, még a legkedvezőtlenebb éghajlati viszonyok között is fényesen bevált, ott is hol más tetőfedő anyaggal semmi kép sem lehetett boldogulni

Eternit pala könnyűségénél fogva kiválóan alkalmas szalma, bádoggal kátránylemez tetők átfedésére, mert nem igényel erősebb tetőszerkezetet.

Eternit pala fedések javításmentesek.

Eternit pala jelen-tékeny szigetelésénél fogva nyáron hűvösebb más fedésnél s ezért gazdasági épületek fedésére is rendkívül alkalmas.

Eternit fedéseket vállal: JAKOBOVITS ARTHUR fiókja

SZÉKELYUDVARHELY és szívesen szolgál tetősikrajzok beküldése ellenében díjmentes költségvetésekkel.

— ÉRTESETÉS. —**Üzlet átalakítás miatt**

a raktáraimban levő összes férfi és női divatárucikk, készruhák, cipők, fehérneműk, kalapok, terítők, függönyök stb. árait tetemesen leszállítottam s így ritka alkalom bevásárláshoz módot nyújtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Csekély 2 koronáért egész éven át olvashatja a Székely-Udvarhely 1848-as függetlenségi politikai újságot — társaságban. Kérjen azonnal mutatóvány-számot és fizessen elő e vérbeli székely lapra. Nyílt, őszinte, bátor s ha szükség:

Meghívók

— névjegyek, eljegyzési és esküvői jelentések, valamint bármiféle nyomtatványok **gyorsan, előnyösen beszerezhetők Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.**

ség: kérlelhetlen ostromozója bármely visszaélésnek; a székelység ügyeit szívből fakadó szeretettel védelmezi. Minden igaz székelységnek erkölcsi és önmaga iránti kötelessége volna tehát hathatósan támogatni az ő lapját: a „Székely-Udvarhely”-t.